

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus XXIX. De Officio & Potestate Judicis delegati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

- 12 Vicarii potest as non est perpetua, cum potest ab Episcopo revocari, pro eius arbitrio, et am tacite, alium constituendo: imò & in ea sit, quo juramento de eo non revocando, licet revocans non sit immunis à perjurio, *Glof. in c. fin. de Procur. in 6.* Extinguitur etiam morte Episcopi constituentis: eius item excommunicatione, ut dicitur infra *tit. seq.* * In casum verò, quo morte extinguitur, est Capituli intra octo dies alium creare, aut eundem continuare: alias Metropolitanus eum deputabit. *Trid. d. c. 10* ubi Metropolitanæ Ecclesiæ providere, dicitur spectare ad seniores Episcopum in casu defectus Capituli.
- 14 Possunt & Vicarii esse in aliis beneficiis, ita causâ exigente, qui aut perpetuam habeant vicariam, aut etiam temporalem. Perpetua non nisi una uni tribuenda & non habendi beneficium, cum sit instar beneficii *c. 1. & 2. h. r. c. Postulasti 27. sup. de Rescriptis.* Alias incurreret Vicarius penas *cap. de Multa inf. de Præben. & c. Execrabilis de Præben. in Extravag. Ioan. xxii.*
- 15 Constituitur auctoritate Episcopi, à quo & instituitur, in casu, quo habens Canonica-tum, dignitatem, aut simile quid, cui adnexa cura animarum, uti utroque perfungi nequeat: atque ita receptum, ut huic deserviat per vicarium, *c. Extirpanda §. qui vero inf. de Præben.* cui tamquam Rectori incumbat cura animarum, & cui ideo sua pars designanda, cum alteri deserviens de eo sit necesse, *c. 1. de Præben. in 6.*
- 16 Quæritur, An talis Vicarius possit sibi Vicarium perpetuum subrogare? R. Non posse, quia electa industria personæ, quæ non eadem in alio, & an sit examinandum ab Episcopo, cuius est instituire. Nec obstat, quòd procurator lite contestatâ possit alium substituere *c. 1. & 2. de Procurat. in 6.* nam ille est quasi dominus litis factus, nec in eo ita industria personæ inspicitur.
- 17 Destituitur talis, non ad libitum eius, cuius vices gerit, aut successoris, nec portione assignata privari potest, sed per iudicem, si ita causâ postulet, *cap. 13. hoc tit.* Illo, cuius vices gerit, defuncto aut remoto ab officio suo, non finitur jus vicarii: instituitur enim per Episcopum, ab eoque consecutus est jus fir-

um, ut in eo eadem obtineant, quæ in aliis parochiarum Rectoribus.

Ad tempus constituit vicarium Variæ causæ faciunt, velut negotia, quibus implicantur, uti peregrinario ad loca pia, *c. fin. de Voto: ægritudo inf. de Cler. ægrot. absentia, c. Relat. inf. de Cleric. non resid.* aliæ iusta causâ, permittens per substitutum deservire

Quæritur, An consuetudo sit iusta, permittens per substitutum deservire Ecclesiæ? R. Eam in habente curam animarum non esse iustam, cum requiratur personæ industria: in aliis beneficiis posse videri iustam, quòd officium eorum suppleri per alium: atque ita in multis obtinuisse locis, ut etiam non relicto vicario absentes ex iusta causâ fructus tamen perciperent, aut saltem partem, tradit Abbas *ad d. §. qui vero num. 31.* Sed per Concilium Trid. huiusmodi consuetudines sunt abrogatæ, quòd requirit residentiam, *sess. 24. cap. 12. de Reformat.* Dedit tamen aliquod absentia tempus, de quo libro III.

Vicarius hic revocatur ad libitum eius, qui dedit. Item morte eiusdem, aut eo ab officio remoto cessat vicarii huius officium, cum ab illo pendeat, cuius vices gerit, *c. 1. eod. in 6.* Abbas *d. §. qui verò n. 19.*

TITULUS XXIX

De Officio & Potestate Judicis delegati

SUMMARIUM.

1. Index alius ordinarius, alius delegatus.
2. Delegatus differt à iudice dato.
3. Quis deleet.
4. Delegatus an subdeleet.
5. Delegatus summi Pont. rectè subdeleet.
6. Delegatus à Legato S. P. an subdeleet.
7. Subdeleet, cui potestas ea commissa.
8. Item cui delegata causarum universitas.
9. Quis delegandus.
10. Legato Pontificis an liceat minorem delegare.
11. Delegandus non nisi in dignitate positus, vel ad hoc in Concilio deputatus.
12. Et intra diocesis litigantium, & quando extra eam causâ delegari possit.

13. In criminalibus causa appellationis quibus deleganda.
14. Delegari an ei possit, qui non est de iurisdictione delegantis.
15. Qua causa delegari possit.
16. An causa mixti imperii?
17. An qua sunt meri imperii iure Canonico delegari possint.
18. Iure illo non dari meri imperium probatur.
19. Delegatio fit vel uni vel pluribus.
20. Officium & Potestas differunt.
21. Delegati officium.
22. Potestas.
23. Potestas delegati quando suspendatur.
24. Finitur per sententiam.
25. Item morte delegantis re integrā.
26. Desinit res esse integra per solam citationem.
27. Nisi hac fuerit irrita.
28. Res non desinit esse integra per subdelegationē.
29. Desinit verò per solā rescripti presentationē.
30. Delegatio facta à dignitate committentis, non finitur eius morte.
31. An delegante excommunicato cesset potestas delegati.
32. Gestā post mortem delegantis quatenus irrita.
33. Finitur & potestas morte ipsius delegati.
34. Licet delegatio sit facta dignitati & persona.
35. An amissa dignitate extinguatur delegatio.
36. Extinguitur & morte eius, qui conveniendus.
37. Item revocatione delegantis, re integra.
38. Lapsu temporis praefixi.
39. Relatione causae ad delegantem.
40. Qua obijci delegato possint.

Sequentes hujus libri Rubricae versantur praecipue circa forum contentiosum, & continent *trānd'ōra*, id est preparatoria iudiciorum, In quibus primò de Iudice quaeritur, * qui vel est ordinarius, de quo infra tit. xxxi. vel delegatus, de quo hic: qualis est habens iurisdictionem sibi ab alio mandatam, quam eius nomine exercet. Ut delegare sit, potestatem, quam quis habet, causas cognoscendi & iudicandi in alium transferre; sive ea una sit, sive plures, sive etiam causarum universitas. Cuiusmodi delegatum officium habet Vicarius Episcopi, qui dicitur Officialis: est enim illi delegata causarum contentiosarum universitas.

Distat hic delegatus à iudice pedaneo sive dato, cuius frequens mentio in iure civili: qui ita dicitur quasi imi subfellii iudex, sive quod de plano stans aut sedens notionem causae haberet, iudicaretque secundum formulam à Praetore sibi praescriptam, à qua ne quid latum unguē recedere dabatur. Plus esse concessum delegato, de quo hic, patebit ex dicendis.

Delegatis, ad quem ordinario iure spectat causae definitio, c. *Cum vicissimum* 41. h. 1. l. 1. Cod. *Qui pro sua iurisdictione*. Cuiusmodi est summus Pontifex. Quis etiam Princeps in sua ditione, l. 5. Cod. *de Iudic.* & quilibet Ordinarius. Est & delegandi licentia Legatis Rom. Pontificis, c. 2. eod. in 6.

Q. An delegatus subdelegat? Minime, d. l. 4. s. c. *Cum causam* 62. inf. *de appell.* l. 1. s. 1. l. 3. *de Offic. eius cui mand. est iuris d.* cum propriū nihil habeat, alterius fungens officio & vicibus, d. l. 3. Cujac. 1. *Obser. cap. 1.* * Excipe Primò delegatum summi Pont. vel Principis, quia talis tantam habet auctoritatem, atque Ordinarius, ratione potestatis delegantis, qui eā concessit attribuere, constituendo eum, quem delegat supra eos, quibus est ordinaria iurisdictione, d. l. 5. c. 62. e. *Sanè* 11. c. *fin. hoc tit.* nisi ea sint mandata, quae spectant ad personae industriam, aut personaliter quis sit iustus cognoscere, qualis tantum partium consensu potest subdelegare, d. c. *fin. s. is autem*.

Quaeritur verò, An & delegatus à Legato Pontificis subdelegat? Resp. Hoc quidem velle Abbatem, in c. *Cum Bertoldus* 8. n. 22. inf. *de Sen. & re iud.* quod in provincia sibi commissa vices gerat Pontificis; ut etiam iudicem det, arg. l. *Legatus*, D. *de Officio Proconsul.* ubi hoc Proconsulis legato datum, ut idem videatur admittendum in Legato Pontificis, qui non est minor legato Proconsulis, cap. 2. *de Off. Legati* in 6. Cujus opinionem relati ab eo & à Covarr. lib. 3. P. *Resol. c. 20. n. 11.* sequuntur. Verum contraria sententia probabilior videtur, quòd id privilegium attribuitur delegato summi Pontificis & Principis, d. l. 5. d. c. 62, c. d. cap. *fin. in prin. hoc tit.* Ut eam opinionem frequentiori consensu probatam dicat & sequatur Covarr. d. loco, alios citans, propterea quòd Pont. ibi loquatur cum exclusione aliorum, qui non sunt delegati à Pont. aut Prin-

Principe, qualis non est delegatus à legato. Nec facit d. c. 18. cum in eo tantum narrative proponatur delegatus à legato subdelegasse; & male, ut istud interpretatur Cujac, ad d. c. 62. Non etiam facit c. 2. de offic. legati in 6. nam ibi æquiparatur legatus Pontificis legatis Proconsulibus cæterorumque Præsulum, quod hi Ordinarii reputentur in moderandis provinciis, non etiam quoad alia. Nam legatus Proconsulis utebatur quidem vicaria eius potestate, eam tamen à lege habebat ex nominatione Proconsulis. Cujac. ad d. l. legatus lib. 2. ad edictum Pauli. Non idem datum Legato Pontificis. Vid. Wamers. ad d. cap. 62. nu. 10 & seqq.

7 Excipi secundo quando subdelegandi potestas est commissa; quo casu non tam delegatus quam delegans subdelegare videtur, *Glos. fin. in c. 15. cum in 6. ubi hoc textus insinuat, Costal. ad l. cum essent 33. De servis. pradiorum rustic.*

8 Tertio fallit in eo, cui ab inferiore est delegata causarum universitas, quod talis habeat iurisisdictionem ordinariam, & idem cum delegante tribunal: quo modo Officialis Episcopi rectè subdelegat. Costal. ad l. ult. D. De officio eius cuius mana est iurisdictio.

9 Delegandus est idoneus: non suspectus, c. Cum super 27. in fine hoc tit. quod non præsumatur ex fide acturus: non excommunicatus, quia non est capax iurisdictionis, ut dicitur, *inf. De sent. excommunic.* non minor xx annis, citra consensum partium, qui faciet delegatum xviii. annis maiorem iuste datum, d. c. Cum vicissimum 41. hoc tit. Pontif. x vel Princeps consensu partium non indiget; satis enim est, quod sciat minorem esse, quia cum ei Magistratum dederit, decrevit omnia gerere, l. Quisdam 57. D. De re iudic. ubi Alexander,

10 Quæritur, An & Legato Pontificis liceat minorem delegare? R. Non videri, quod in d. c. 41. dicatur facta delegatio minori ab alio quam Principe non tenere. Et facit, quod agatur de immutando iure communi, quod non licitè mutat nisi Princeps, non item inferior, *Clem. 2. in Princ. De Elect. Glos. in c. statutum 11. in Princ. V. Canonici De rescript. in 6.*

11 Laicus in spiritualibus non delegatur nec ad ea, quæ sunt ordinis, non Episcopus cap. 11. *Aqua 9. De consecrat. Eccles. * Qua in re Boni-*

facius VIII. decrevit, ut nullus nisi in dignitate positus, aut Ecclesie Cathedralis Canoniceus delegetur à Sede, d. c. 1. in Princ. De rescript. in 6. Consilium verò Trid. sess. 25. cap. 10. De reform. voluit certas & insignes personas deputari in singulis Conciliis provincialibus, aut diocesanis, quæ qualitates habeant, quibus præter Ordinarios locorum, causa ad forum Ecclesiasticum pertinentes in partibus deleganda committantur à Legato vel Nuntio, atque etiam à Sede Apostolica. In locum defuncti ex designatis Ordinarii est alium substituere, cum consilio capituli. Designatus si dignitatem mutet, non ideo alius ei substituendus, cum sufficiat eum capacem fuisse tempore designationis. Et ita congregatio Cardinalium respondisse fertur. Episcopum ista designatio non obstringit, cum & alium rectè deleget. Ratio enim designationis est, quod Pontifex sit remotior, ut iuste ignoret singulorum qualitates: qui ideo designandi certi, ne contingat non idoneis causas committi. Episcopus autem cum adsit, singulorum Clericorum potest nosse qualitates.

12 Est præterea constitutum, intra diocesim litigantium iudices dentur, ad evitandos sumptus. Nisi forte inter superiorem & subditum lis agatur, aut contra Episcopum, locive universitatem, aut aëtor intrare suam diocesim aut civitatem non audeat, propter inimicitias aut potentiam adversarii: iis enim casibus extra proprium locum potest impetrare causam delegari; facta tamen in impetratione metus mentione, eoquæ probato, dummodo ultra unam diem, id est unius diei iter, adversarium à fine suæ diocesis non extrahat, d. c. 11. §. cum vero: quo mutatur quod rescriptum in cap. Nulli 28. in Princ. sup. De rescript. quo permissum erat per litteras Apostolicas aliquem trahere alio, non tamen ultra duas dietas. Facit & eiusmodi metus etiam post rescripti impetrationem peti posse à delegato ut causam alteri subdeleget extra diocesim: vult enim hoc æquitas & iudiciorum securitas. modo tempore impetrationis causa metus non subfuerit. Ant. de Butrio ad d. §. cum vero nu. 16.

A sententia Episc. vel ipsius in spiritualibus Vicarii generalis, in criminalibus appellationis causam, in casibus, quibus ei locus, si commi-

committi per Sedem contingat in partibus, committenda est non inferioribus iudicibus, sed Metropolitanis aut ipsius vicario, aut, si ille suspectus aliqua de causa foret, vel ultra duas dicatas legales distet, vel ab ipso appellatum fuerit, uni ex vicinioribus Episcopis, sive illorum Vicariis, *Trid. Sess. 23. cap. 2. De reform.*

24 Q. An possit causa delegari ei, qui non est de iurisdictione delegantis? R. Ita videtur; nihil obstante *l. unica Cod. qui pro sua iurisdictione*. cum tantum loquatur de causa aliena non committenda alteri, non etiam de persona aliena, quae tamen non cogitur parere deleganti, *arg. l. fin. D. De iurisdictione*. cum imponere non pareatur praecipienti extra suum territorium.

25 Delegari potest quaelibet causa delegabilis, subiecta iurisdictioni delegantis, non alia, *d. l. unica*.

An & ea, quae sunt mixti imperii? R. Veteres quosdam id negare; probabilem tamen videri Alciati opinionem contrariam, *l. 2. Paradox. cap. 1. per l. 1. in fine C. l. 5. D. De officio eius, cuius mens est iurisd. nisi certa lege aut constitutione sint personae concessa: quod talia personam non egrediantur, d. l. 1. in princ. ubi Costal. Ea, quae meriti sunt imperii, delegari non posse iure civili extra dubium est, *d. l. 1.* quod speciali privilegio aut lege sint concessa, qualia sunt indelegabilia, *d. l. 1.**

27 Queritur autem, An iure canonico ea, quae sunt meriti imperii delegentur? R. Rem illam esse controversam, & communiter quidem affirmativam: sic receptam, ut videre est ex *Glof. Abbate & aliis, ad cap. Quod sedem inf. De officio iud. ordin.* ubi varia in hanc rem citantur loca; contrariam tamen esse probabilem, propterea quod non sit inducenda differentia inter ius civile & Canonicum sine textu, qui hac in parte nullus videtur dari. Ut procedat regula, quod in dubio haec iura sint concordanda, *arg. c. 1. De novi oper. nunt.* Contrarium argumentorum solutiones videantur apud Alciatum, *ad d. c. Quod sedem n. 76.* & Covarr. *3. Variar. Resol. c. 2.* Verum, re penitus inspecta, videtur quaelibet haec esse de lana caprina, quandoquidem non subsit materia, 28 quae in disputationem trahatur, * cum iure Canonico nullum sit merum imperium: spe-

stat enim illud ad ius gladii, cum dicatur merum esse imperium, habere gladii potestatem ad advertendum in facinorosos homines *l. 3. D. De iurisd.* quae nulla penes Ecclesiam, *san. inter xxxIII. qu. 2.* Et, si quid meriti imperii foret penes illam, ad illud vel praecipue pertineret traditio facta brachio seculari, cuius usus est in gravioribus criminibus, quam ut Ecclesiasticis poenis condigne puniantur, ut dicitur infra libro 9. Est tamen ea iurisdictionis tantum, & ad potestatem gladii neutiquam pertinet, cum non mandet aut imperet executionem, sed potius e contra iudex jubetur tradendo brachio seculari intercedere, ut citra mortis periculum in reum sententia feratur, *c. Novimus inf. De verb. signif.* & hoc ad evitandam irregularitatem. Nec est, quod quis objiciat, Praefatos aliquot & Praefatos Ecclesiae exercere & mandare merum imperium: nam hoc non ut tales, sed ut Duces ac comites, Dominosve, ex causa rerum sibi à Principibus donatarum, quibus eiusmodi iurisdictione cohaeret. Quod non videri usque adeo improbandum, modo ea gubernatio à spiritali procuratore eos non avertat, colligi potest ex iis, quae dicta sunt supra *De constitutionib. nu. 16.* Vide Duaren. *lib. 1. De ministr. Eccles. c. 4.*

Delegatio fit vel uni tantum, qui solus cognoscat, *c. 3. h. t.* vel pluribus, qui vel omnes simul causam cognoscant, & iudicent, vel si omnes interesse non possint, aliis procedere liceat, vel etiam ut omnes cognoscant, aut aliqui ex illis, etiam unus tantum. Primo casu, uno absente, alii procedere nequeunt, quod omnibus sit causa commissa, *c. causam 16. c. Prudentiam 21. in princ. h. t.* Ut nihil faciat, quod, si omnes praesentes fuissent, & unus dissensisset, reliquis unam sententiam amplectentibus, dictum eorum substitueret. Ratio est, quod is, qui absuit, si praesens fuisset, potuisset rationibus suis omnes vel aliquos in diversam traxisse sententiam, Secundo casu absentia alicuius, propter impedimentum juris, sive facti, non impedit, quo minus reliqui procedant, ubi tamen constiterit tertium adesse non posse, *d. c. 21. §. adiciamus.* Si non impeditus quis simpliciter adesse noluerit, videntur & alii posse procedere: redarguendus tamen contumax, qui mandatum Aposto,

Apostolicum exequi subrepsit, uti expressum in d. §. *adjuvamus*; secundum quem videtur accipendus textus in c. *Sciscitatus* 13. *sup. De rescriptis*. Tertio casu quilibet nominatorum recte cognoscat, idque ex natura disjunctiva, quæ alterius implemento est contenta.

Quantum ad officium & potestatem delegati, differunt hæc duo, quia potestas latius se extendit, quam officium, cum quidquid est officii eius, sit & potestatis, non è contra nam multa facere potest, quæ facere non tenetur, & multa permittuntur eius potestati, quæ tamen non subjiciuntur juris necessitati, l. *Non quidquid* 40. *D. De iudic.* * In primis diligenter servabit expressam rescripto delegationis formam, c. *Chim à ille* 22. *sup. De rescriptis*, finesque mandati non egredietur, quia alias actus foret nullus. Quomodo non prorogabit commissionem de persona in personam veluti inter Titium & Sejum cognoscere iussus jurisdictionem suam non extendet ad alios, c. *P. & G.* 40. *ubi Gl. h. t.* De tempore ad tempus ex partium consensu prorogatio procedit, ut dicitur infra *sub finem hoc tit.* Quod & admittitur de re ad rem, *Gl. fin. in d. c. 40. per l. De quare* 74. §. 1. *D. De iudic.* & c. *Cum olim* 32. *h. t.* Si specialiter rescripto nihil sit mandatum, sequetur jus commune, cui in dubio non censetur Pontifex derogare voluisse, c. *Ex parte* 13. *h. t.*

Potestas delegati ex delegantis auctoritate est metienda. A summo Pontifice delegatus maior est delegatus ab inferioribus; vices enim illius gerit, adeo ut Ordinarius suo sit maior, c. *Statutum* 11. *De rescriptis* in 6. qui iussus sententiam delegati exequi cogitur, etiam quam videt injustam, c. *Pastoralis* 28. §. *quia vero* h. t. Citat partes, comparere cogit contumacem, eaque omnia facit, sine quibus mandatum jurisdictionem exequi nequit, quod censentur delegata, c. 4. & 5. *h. t.* ut quemcumque impediendum punire & coercere possit, etiam se superiorem, adhibito tamen temperamento dignitatis personarum, c. 1. *ead. in 6.* Absolvit ab excommunicatione, nisi sit reservata Pontifici, aut profecta ab Ordinario; ne ejus infringatur auctoritas: nisi tamen Ordinarius malitiosè recuset absolvere, d. c. 1. §. *secunda*. Ad exequendam sententiam

suam usque ad annum jurisdictionem sibi commissam retinet, à die laxe sententiæ, cap. *Querenti* 20. *hoc tit.* imò & appellatione interposita, si eà contingat deferri à die desertionis, Innoc. d. c. 26. *ad V. annum*. *Wamel. Conf. de iure Pont.* 41. *per d. c. 28. §. pratorum*. Quæ se non habent eodem modo in delegatis ab inferioribus. Habentes commissam causam universitatis agunt secundum potestatem sibi concessam, & sententias suas exsequuntur. Abbas, in c. *Si quis clericum inf.* *De foro compet.*

Hæc ita, quatenus delegati potestas est integra, quam contingit suspendi, vel in totum finiri. Suspenditur, quando de delegatione facta dubitatur; donec enim de ea certo pateat sine effectu est, c. *Cum in iure* 31. *h. t.* aut quando ut suspectus recufatur: qui nihil attentabit, donec de causa suspecti cognitio sit habita coram arbitris, quos cogere potest delegatus rem determinate, c. *Suspensionis* 39. *h. t.* Appellatio à sententia delegati interposita facit interim executionem suspendi, d. c. 28. §. *pratorum*.

Finitur in totum; primò, per sententiam, quæ facit delegatum in ea causa desinere esse iudicem l. *Iudex* 55. *D. De iud.* Functus enim est suo officio, c. *in litteris* 9. saltem quoad cognitionem; nam quoad executionem durat usque ad annum, ut paulò ante dictum.

Secundo, Morte delegantis, re integra, c. *Licet* 30. *h. tit.* Integra res est, quando necdum inchoata est jurisdictio: ut non sit nisi nudum præceptum, expirans morte mandantis, l. *inter* 26. *D. mandati*. Si res integra non fuerit, aliud dicendum, c. *Gratum* 20. *h. tit.* quia licet cesset potestas delegantis, eo tamen superstite inchoata jurisdictio vires suas cepit in delegato, atque ita non extinguitur morte delegantis. Quæ in parte distat delegatus à vicario, cujus potestas expirat morte constituentis, etiam re non integrâ. Cujus ratio est quod vicarius omnino dependeat à constituyente, ut non habeat aliam, quàm ipse, jurisdictionem, & representet ejus personam; mortui autem persona cum nulla sit; representari nequit: delegato vero acquiratur firmiter jurisdictio: per hoc quod delegatione uti coeperit, *Covarr. Pract. Quæst. cap. 4. n. 4.* *Rebuff. in Pract. benefic. de forma vicar. Archiepisc. n. 281.* * Res integrâ non est cæpro negotio. Coepitum

interpretatur non tantum per litis contestationem, verum & per solam citationem, *d. c. 20. Et c. fin. tit. seg.* Ubi non videtur necesse, citatio innotuit citato, *d. c. 20. ubi, proposito citationis libello.* Ratio est, quod solius iudicis actus sit pensandus ad iudicandum, quando res non sit integra. Est autem actus ejus in ipso mandato citationis, quæ & una sufficit, quod & in una exerceatur actus iudicis.

Quid si citatio sit irrita? Res manet integra, ²⁷ quia quod nullum est, nullum operatur effectum, estque pro non facto. Quo modo in *c. pen. inf. De foro compe.* dicitur legitime citatus frustra declinare forum ejus, à quo citatur, licet post citationem mutaverit forum; ut aliud sit, si non legitime. Joan. Andr. *Et glossa ad e. cum plures De officio legati in 6.*

An res integra esse desinet per factam subdelegationem? Nequaquam, *c. pen. eod. in 6.* ubi, delegante mortuo, subdelegatio non tenet. Nam licet sit actus jurisdictionis, non est tamen exercitium ejus delegatæ circa negotium commissum.

An per solam rescripti præsentationem censetur res non integra? Minime; nam accipere rescriptum non est incipere jurisdictione uti, sed tantum præparare se ad utendum *l. 7. D. De inoff. testam.* nec inducit ullum exercitium jurisdictionis, uti desideratur. Singulare est, inquisitionem hæreticæ pravitatis, non finiri morte delegantis, idque in favorem fidei, ut publico bono melius consulatur, *c. Ne aliqui 10. De hæret. in 6.*

Hæc ita procedunt, si delegatio sit facta à persona, secus si à dignitate committentis, quæ ut non moritur, ita nec jurisdictione inde profecta, *c. Si gratiosè 5. De rescript. in 6.* veluti si Pont. Romanus committat nomine Sedis.

Quæti potest, An delegante excommunicato, utatur sua potestate delegatus? R. Idem hic dicendum esse, quod de morte dictum, scilicet quod res integra superveniens excommunicatio faciat cessare jurisdictionem, utpote necdum firmatam. Firmatur autem recepta; ut non impediatur per inhabilitatem superveniensem deleganti. Quamvis ea res aliter se habeat in vicario, cuius acta irrita sunt, donec excommunicatus manet ille, cu-

jus vices gerit, *c. De off. vicarii in 6.* ex dicta paulè ante ratione.

Ex dictis apparet gesta post mortem delegantis re integra irrita esse, utpote facta ab non habente potestatem, *c. licet 30. h. t.* Si tamen mors ignoretur, excusate videtur iusta ignorantia, processus tenere. *glossa in d. c. Gratium 20. h. tit. per l. Eius qui 41 D. Derobus cred. Et l. Fundi 33. De acquir. possess.*

Tertio, finitur morte delegati; quia delegatio est facta personæ, quæ ideo cum ea extinguitur: nisi facta sit sub nomine dignitatis, quæ non moritur, *c. Quoniam 14. h. t. ubi Gl. 2.*

Quid si fiat dignitati simul & personæ? R. Verius esse, finire morte, sive in commissione persona præcedat, sive dignitas, quia nomen dignitatis, quod est generale, videtur restrictum per nomen personæ, quod est speciale; solet enim genus per species restringi. Deinde verba debeat aliquid operari: si autem successor veniret, nihil operarentur, Henr. Bohic. *in d. c. Quoniam n. 12.* Denique duo ista exprimens, duo requirit, quæ cum non inveniuntur in successore, faciet mors contingens deficere commissionem, *Gl. in d. c. 14.* Et hoc, nisi alias commissio foret inutilis, tunc enim spectatur id nomen, sive proprium, sive dignitatis, quo dispositio sit valida, ex ratione, quod in dubio sit interpretatio sumenda, ut actus valeat, *l. Quoties D. De reb. dub. Abbas in d. c. 14. nu. 8.*

Alia est questio, An sicut morte, ita & amissa dignitate dicenda sit extincta delegatio? R. Personæ factum non extinguit dignitatis amissione, quæ non facit minus integram personam, non habito respectu, ceperit uti, nec ne: secus esse, si facta fuerit dignitati, transit enim ad successorem dignitas, cum commissione ei coherente. Quod ad id verum est, ut, quamvis non sit integra res, id est ceperit uti commissione delegatus, nihilominus cesset, & ad successorem in dignitate transeat, quia cum præcisè illi sit facta, pendet ab ea in conversatione. Henr. Bohic. *d. loco n. 10.*

IV. Extinguitur morte ejus, qui conveniendus, *c. Significavit 36. sup. De rescript. Gl. ad c. Ex litteris 9. h. t.* quia cum sit commissio personalis, non transit personam ejus, contra quem impetrata.

- 37 V. Revocatione per delegatam, & hoc re integra, neque enim revocari potest re non integra, & super 26 §. verum h. t. quod in delegatum videatur jurisdictio efficaciter transisse c. 6. eod. in 6. Revocari potest & pars, etiam tacite, alteri scilicet eam committendo, c. 2. inf. tit. seq. procedat ista revocatio etiam in casu, quo juratur de non revocando, secundum ea, quae tractat Glossa in c. fin. De procurat. in 6.
- 38 VI. Lapso temporis praefixi, c. 4. h. t. Ad tempus enim concessa, eo lapsa censentur revocata; nisi ante prorogetur jurisdictio per partes, ut fieri potest, d. c. 4. Et licet privati iudicem non faciant, prorogant tamen jurisdictionem eam habenti, cum tempus sit appositum in favorem partium, ut lites citius finiantur; favori autem suo quisque renunciat, l. pen. C. de pactis. Nisi prorogatio sit prohibita, l. 1. §. si iudex de iudic. Admittit & prorogationem de re ad rem, Glossa fin. ad c. cum olim c. p. c. G. 40 h. t. per l. de qua re 74 §. 1. D. de iudic.
- 39 VII. Relatione causae ad delegatam, c. 5. t. seq. Hostiens. hic in summa n. 11.
- 40 Ex dictis patet, quae possint obijci delegato, ut quod non debite sit delegatus, quod suspectus, inidoneus, quod suspensa aut finita sit delegatio.

TITULUS XXX.

De Officio Legati.

SUMMARIUM.

1. Legati unde dicti, & qui eo nomine veniant.
2. Legatus differt à delegato.
3. Legati alij à Latere, alij Constituti seu Missi, alij Nati.
4. Legatorum officium.
5. An consilium convocare possint.
6. Legati à Latere potestas.
7. Beneficia monochalaria an conferre possit?
8. An creare canonicum ultranumerarium?
9. Conferre beneficia extra provinciam existens.
10. Etiam cum jus conferendi spectat ad clericos alterius provinciae.
11. Conferre beneficia de-voluta.
12. Reservat beneficia, exceptis dignitatibus ma-

- majoribus.
13. Restituit natalibus.
 14. Comparatur Proconsuli.
 15. Legati missi seu Nuntij potestas.
 16. Legati potestas quo modo finiantur.

Legatos x eo nomen habere tradit Varro, quia ut publicè mittantur, legantur. In libris Juris civilis Legati appellantur, qui à Republ. cum mandatis mittuntur ad Principem l. 2. §. 3. l. si quis §. c. l. Non alius 24. D. De iudic. Venit & Legati nomine vicarius, & is, qui alterius vice fungitur, uti Legatus Proconsulis, D. de legato Procons. unde legatum alieni muneris vicarium vocat Pap. l. Vicarius 23. D. de legationib. & Sic dicitur Legatus Praesidis, Legatus Caesaris, qui Praesidis non est sibi v. indicat. Hoc quoque in Jure non dissimiliter Legati nomen sumitur vel pro eo, qui mittitur à Pont. ad actum aliquem expediendum, vel pro eo, qui mittitur in provinciam, cum potestate administrandi ea, quae sunt muneris Apostolici, quo modo capitur hoc Tit. Nam cum Pontificis auctoritate aut praesentiam in provinciis saepe postuler negotiorum gravitas & propter distantiam locorum praesentiam sui exhibere nequeat, mittitur eo, qui vices suppleat in causarum determinatione. * Differt à delegato Pont. de quo Tit. proximo actum, cui tantum una aut certae causae committuntur Legato verò de omnibus causis ut iudici ordinatio est eogno-scendi auctoritas.

Potestas itaque major illi est, quam delegato, eaque varia, pro vario Legatorum genere, quod est triplex. Alij enim dicuntur Legati à latere, quales sunt Cardinales, missi à Rom. Pontifice; dicti de Latere, quod ex ijs, qui ad latus pontifici adsistunt, mittantur. Cardinalibus solis hoc nomen competere bene notat Glof. in c. penult. h. t. & ita usum Ecclesiae habere tradit Speculator. p. 1. tit. De legato §. 3. Alij dicuntur Constituti seu missi, qui vocantur Nuntij missi quidem à Rom. Pont. non tamen de numero Cardinalium. Alij Nati, quorum dignitati, quam in Ecclesia obtinent, munus legationis est adnexum. Cuiusmodi in Francia Archiepiscopus Remensis esse colligitur ex c. Per venerabilem 13 inf. Qui filii sint legit. c. c. pen. sup. tit. in Hispania Tole-